

Nr 4.

Av herr **Pålsson**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning rörande lämpligaste sättet för statsbidrags utgående till stenröjning av odlad jord.*

Svårligen lär kunna förnekas, att från riksdagens sida under årens lopp gjorts mycket för svenskt lantbruks förkovran. Nionde huvudtiteln tillväxt visar också haltlösheten av påståendet, att den nuvarande sammanställningen av riksdagen skulle negligera jordbruket och jordbrukaren. Tvärtom vittna de storartade anslagen under nionde huvudtiteln från anslaget: »befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar» över anslagen till »lantbruksingeniörer och deras biträden», »undervisningsanstalter», »häst- och nötboskapsavelns befrämjande», »lantbruksmöten», »redskapsprovvningsanstalter», »kemiska stationer», »befrämjande av moss-, trädgårds-, frö- och linodling», »anslag för mindre jordbrukets höjande», »vattenavtappningar», »fraktlindringar», »landsbygdens elektrifiering» m. m. fram till kulminationspunkten fjolårets mångmiljonsanslag till »nyodlingar och täckdikningar», att riksdagen är särskilt vaken då det gäller främjandet av jordbruket och dess binäringar. Det bör tacksamt erkännas kanske helst i tider, då en viss missriktad bondepolitik söker ådagalägga, att motsatsen ägt rum. Dessa offer hava icke varit förgäves. Jag tror även, att statsmakterna äro villiga erkänna, att exempelvis omvårdnaden av jordbruksundervisningsanstalterna givit landet skickliga jordbrukare, som i ett intensivt jordbruk gengäldat statens uppföringar. Tyvärr hava Sveriges jordbrukare att kämpa med större naturmotstånd än andra länders jordbrukare. Dels mot kargare natur och oblid väderlek, men dels, och det kan icke utan statens hjälp övervinnas, mot stort tekniskt motstånd. Dess värre har Sveriges urgrund, gnejs- och granitmassiven, under istiden lämnat allt för många spår efter sig i landets odlade slättmarker och dalgångar. Att Sverige är »stenrikt», är tyvärr sant. Det är så vanligt att se stora delar av Sveriges sedan generationer odlade jord översållad med s. k. jordfasta stenar, att man blir förvånad över att den första odlaren sökt sin utkomst i kamp

mot dessa giganter. Att denna kamp i många fall ändats med odlarens seger synes på de mäktiga stengården, som omhägna rätt stenfria jordlotter.

Med stigande arbetspris omöjliggöres dock den enskilde jordbrukarens kamp mot stenjättarna. Det blir för dyrt att spränga och bortforsla stenen. Men jordbruket kan icke idkas, om icke stenen bortforslas. De dyra arbetskrafterna tvinga jordbrukaren till utsträckt användning av tekniska hjälpmedel, maskiner, bättre plogar m. m. De stora stenarna hindra dessa maskiners användning. Här äro motsättningarna olösliga. Jordbrukaren har endast tvenne saker att välja på, att nedlägga jordbruket å stenrik åker eller också av brist på billig arbetskraft taga en minimal skörd å densamma; då den stenrika åkerarealen procentvis är rätt betydlig, bli båda utvägarna en stor nationell förlust. Annat vore, om staten kunde hjälpa med den ekonomiska utgiften härvidlag, nämligen anskaffa eller bidraga till anskaffning av dynamit till stensprängningen, och jordbrukaren bortforsla stenstyckena. Då skulle säkerligen kampen mot åkerstenen taga förnyad fart. Anslag i denna form är lika berättigad som anslag till vattenavledningar, dräneringar m. m., vilka anslag den »stenrike» jordbrukaren i allmänhet icke kan få del av, då hans jord icke lämpar sig för sådana jordförbättringar. Sådan hjälp skulle således endast jämställa honom med brukaren av stenfri jord. Om statens hjälp härvidlag gavs in natura i form av dynamit efter eventuell ansökan, stödd av kommunalmyndigheter, skulle inget underslev kunna bedrivas, i synnerhet som förbindelse gives på, att statshjälpen endast fick användas å redan odlad jord. Kanske kunde anslaget f. n. begränsas till bortröjande av sten, hinderlig för maskinell ytbehandling av jorden i form av så- och skördemaskiner.

At skytterörelsen ger staten redan anslag in natura, till nytta även för staten, som får större omsättning av ammunitionsupplag. Om staten övertog utlämnandet av dynamit till jordbrukare i åkerrensningssyfte, skulle den nå den fördelen att även under fredstid kunna hålla sina sprängämnesfabriker i gång och bereda arbete åt sin vanda arbetarestam, eventuellt åt även sina ammunitionsarbetare genom att där ge rum åt dynamittillverkning.

Jag tillåter mig således föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av lämpligaste sättet för statsbidrags utgående till stenröjning av redan odlad jord.

Stockholm i januari 1919.

Jöns Pålsson.